

vilegeret, og uagtet det i Forordningen af 14de Septbr. 1774 siges, at Hesteudredningen skal hvile paa Gaarde med privilegeret Hartkorn; nu er det Spørgsmaal, om Hartkornet er privilegeret eller uprivilegeret, indifferent, men, saalange Eiendommene eksistere og have det samme Tilliggende, beholde de den samme Forpligtelse, som hidtil har paahvilet dem, indtil den ved Lov bliver hævet, og saaledes maa det ogsaa gaae med Hensyn til de Rettigheder, som ved specielle Love ere tilstaaede. Det nu bestaaende Valgsystem for de større Landeieendomme her i Landet er altsaa, at visse bestemte Eiendomme ifølge historiske Forhold have faaet Rettigheder, hvorefter deres Besiddere kunne indtræde i Amtstraadet; og saa meget man end kan erkjende, at denne ældre historiske Ret maa bortfalde, naar man kommer til en principmæssig Ordning af Landcommunalforholdene, saa lidet følger dog deraf, at de ere bortfaldne, og saa betænkeligt kan det derfor gjerne være at ophæve dem, naar man ikke har Noget, om hvis Hensigtsmæssighed man kan være overbevist, at sætte istedet derfor.

Forfaavidt den ærede Forslagsstiller gaaer ud paa, at den Valgmaade, som finder Sted paa Bornholm for de mindre Jordbesiddelser, ogsaa skulde overføres paa det øvrige Land, maa jeg bemærke, at denne Valgmaade for Bornholm er begrundet deri, at der ikke paa Bornholm findes større Jordeiendomme, og det vilde altsaa være imod det hele Princip, som ligger til Grund for Communalanordningen, naar man vilde overføre det Forhold, som er foreskrevet for en Landsdeel, hvor der ikke findes Eiendomme af denne Art, paa de øvrige Amter. Det gaaer ikke paa nogen Maade (an i Communalforholdene at sjerne al Afgang for Ihændehaverne af større Interesser fra at gjøre disse Interesser gjældende; det er jo ikke med Communalforholdene saaledes som med Statsforholdene, at det fornemmelig er individuelle Personer, hvorom der er Tale, men det er jo ganske overveiende Eiendomsforholdene, og derfor har Regjeringen til alle Tider i alle communale Forhold, hvad enten man tager Byforholdene eller Landforholdene, taget Hensyn til den større Besiddelse, og paa det sidste Sted altsaa til Gaardmændene som dem, der have

den største Deel af Communens Jorder i Cie, og som altsaa skulle have den største Andeel i Communens Anliggender. Saaledes kan man neppe paavise noget som helst Sted, hvor Communalforholdene ere ordnede paa en hensigtsvarende Maade, uden at der er taget et behørigt Hensyn til, i hvilken Form man i Communen er i Besiddelse af en Eiendom, saaledes at der er givet dem, som besidde en større Eiendom i Communen, større Indflydelse end dem, der besidde en mindre. I de Lande, hvor Communalvæsenet hviler paa en mere solid Basis, f. Ex. i Sverrig og England, er dette i allerhøieste Grad gjennemført; det kan være vanskeligt at skaffe dette Princip sin rette Gylldighed, men det kan paa ingen Maade tilraades uden videre at slette det hidtilværende System, og aldeles Intet at sætte i Stedet derfor, thi, at man sætter et System i Stedet derfor, som er beregnet paa Localiteter, som der slet ikke findes, kan jo paa ingen Maade ansees som hensigtsvarende, og jeg maa saaledes ansee Forslagets § 2 for at være endog betænkeligere end Forslagets § 1, hvorom man i alt Fald kun i Almindelighed kan sige, at man neppe kommer til det Resultat, som deri er opstillet, saasnart man kommer til en principmæssig Ordning af Forholdene. Iøvrigt maa jeg formene, at det, under den Nødvendighed, som der er for en ny Communalanordning i det Hele, vil være det Retteste at udsætte Ordningen af det paagjældende Forhold, til Communalloven er givet, og jeg maa saaledes henstille, hvorvidt man vil finde Anledning til videre at gaae ind paa det nærværende Lovforslag.

Winther: Da denne Sag saa nylig har været paa Omtale her i Thinget ved forskjellige Leiligheder, har jeg ikke villet begjære Ordet, forinden jeg havde hørt denne Udtalelse af den ærede Indenrigsminister, og navnlig havde hørt Resultatet af de Dverveielser, han havde pleiet med en Kronjurist. Jeg vil derfor ogsaa her indfrænke mig til at imødegaae nogle af de Bemærkninger, den ærede Minister har fremsat, for at vise, at dette Lovforslag skulde være ganske ubetimeligt og uhensigtsmæssigt, og at det navnlig gik ud paa at ophæve Rettigheden til Sæde i Amtstraadene for Sæde-